

זירת העבירה וחשיבות הטיפול הנכון בה - להצלחת החקירה

מאת: רונן ביהם*

בגיליון 5 של המגזין סקרתי בהרחבה את נושא זירת התשאול והחקירה, כאשר אני מתמקד בהכנת החדר והתנאים הנכונים לביצוע חקירה אפקטיבית של חשוד. מאמר זה יעסוק בפעולות הדרושות לשמירת הזירה ולמניעת שיבוש של הראיות הנמצאות בה.

בעת ביצוע חקירה של אירוע או עבירה, ישנה חשיבות מכרעת להתייחסות נכונה אל מקום התרחשות האירוע או העבירה - "זירת העבירה" - ולטיפול הנכון בה. מאמר זה יעסוק בפעולות הדרושות לשמירת הזירה ולמניעת שיבוש של הראיות הנמצאות בה. שימור הזירה והראיות בצורה נאותה, יוכל לייצר פח"מים (פרטי חקירה מוכמנים), אשר יסייעו בהמשך החקירה לגילוי מבצעי העבירה. פח"מים מהזירה הינם פרטים אשר נמצאו בזירה, המעידים על מאפיינים מיוחדים של העבירה והאירוע ואשר יש להימנע מלפרסמם או מלהביאם לידיעת הציבור. חשוד אשר יסגיר מידע אודות הפח"מים הנ"ל במהלך תחקורו, יקשה עליו בהמשך לחזור בו מהודאתו או לטעון כי הוצאה ממנו בכפיה או בכח.

בעבר, מקובל היה להתייחס להודאת החשוד כ"אם כל הראיות", אולם בחלוף השנים, הסתבר כי יש צורך בראיות נוספות לחיזוק וכי אין להסתפק בהודאה בלבד (ראו פרשת תאיר ראדה בקצרון). חשוד המוסר בהודאתו גם פרטים מוכמנים מהזירה, או פרטים יחודיים לעבירה הספציפית, אשר ידועים למבצעה ואשר לא פורסמו, יודע ככל הנראה את הפרטים כי היה מעורב במישרין או בעקיפין בעבירה.

זירת העבירה - הגדרה

זירת העבירה מוגדרת כמקום שבו בוצעה עבירה או שהתרחש בו אירוע פלילי/ בטחוני/ משמעותי.

בזירת העבירה ייכללו גם כל מקום בו עשויים להיות חפץ או ראיה הקשורים לעבירה או לאירוע:

במקרה של שוד מלטשה, למשל, ייכללו בזירת העבירה המלטשה עצמה (המקום בו בוצע השוד, חדר המדרגות שדרכו נשבר קיר המלטשה כדי לחזור לתוכה, נתיב הבריחה של השודדים- שבו יתכן והשליכו כלי פריצה או שלל, המקום בו בוצעו ההכנות והתכנונים לביצוע השוד, מקום החבאת השלל, הנשק/ כלי הפריצה וכו'.

סוגי הזירה

יזומה - בעקבות מידע מודיעיני אשר מביא את הגורם החוקר להחלטה לבצע פעילות כלשהי, גלויה או סמויה, במקום ההתרחשות או במקום שאליו מתייחס המידע.

עקב אירוע - פלילי/בטחוני/שריפה/תאונה. הזירה מکتובה למעשה את תנאי החקירה. ישנן זירות עבירה המועדות לשיבוש/להשמדת ראיות, גם בגלל תנאי השטח, כגון: חוף ים או דיונות אשר עשויים להישטף במי ים או גשם, ואשר הראיות הנמצאות בהם עשויות להיות מכוסות בחול בשל רוח, שדה פתוח בתקופת הגשמים או בעונת החריש, אתר פסולת עקב דחיפת השכבות העליונות על ידי דחפור וכו'. גם זירות התרחשות של שריפות והצפות - עשויות להיות בעייתיות עקב השמדת חלק מהראיות עקב השריפה/ההצפה.

אופן הפקת המידע מהזירה

• מקורות חיים - חשוד, מתלונן, עדים, קורבן. המידע יאסף ע"י תשאול גלוי או סמוי.

• חפצים הנמצאים בזירה.

• בדיקות מז"פ - טביעות אצבעות, סימני כלי פריצה, סימנים בליסטיים על תרמילים וקליעים, סיבי בד, טביעות נעליים, זרע, DNA.

סדר הפעולות הראשוניות שיש לבצע בזירת העבירה

• פעולות להפסקת העבירה או הסיכון/ הפסקת האיום לחיים ולנפש / הפסקת איומים כגון ירי, שריפה, ביזה, השמדת ראיות, וכו'.

• הצלת חיי אדם/ טיפול בפצועים ובנפגעים ופינויים מהזירה/ הזעקת כוחות הצלה למקום.

ביצוע פעולות ראשוניות של טיפול בזירה:

• ביצוע תחקור ראשוני של הנוכחים בזירה לצורך קבלת תמונת מצב ראשונית ומידע אשר לאופי האירוע שהתרחש, איך התרחש, מי קשור לאירוע ובאיזה אופן.

• נסיון לזהות את הקורבן, העדים והחשודים- אם יש כאלה.

• נסיון להפריד בין קורבן ובין חשוד וכן להפרדה במידת האפשר בין החשודים אם יש כמה כאלה וזאת כדי לצמצם אפשרות לתאומי גרסאות ושיבוש החקירה.

• הוצאת דיווח ראשוני לממונים או למזמיני החקירה והעברת המידע שנאסף לגורם חקירה ממלכתי אם הגיע כזה לאירוע.

פעולות שמירה על זירת העבירה

יש לשמר את הזירה באופן כזה, שימנע כניסת אנשים לא מורשים אליה ויצמצם אפשרות לשיבושה, אם במכוון ואם שלא במכוון, ע"י סקרנים או גורמים אחרים.

נדרשות פעולות רבות לשמירה על הזירה:

• תיחום ובידוד הגבולות החיצוניים של הזירה ע"י הצבת מחסומים או מינוי "שומר" שימנע גישה של אנשים לא מורשים אל תוך הזירה.

• סימון גבולות הזירה בצורה ברורה ע"י סרט סימון מתאים במטרה למנוע שיבוש או טשטוש/ פגיעה בראיות הנמצאות בה.

• הרחקת אנשים שאינם קשורים לאירוע.

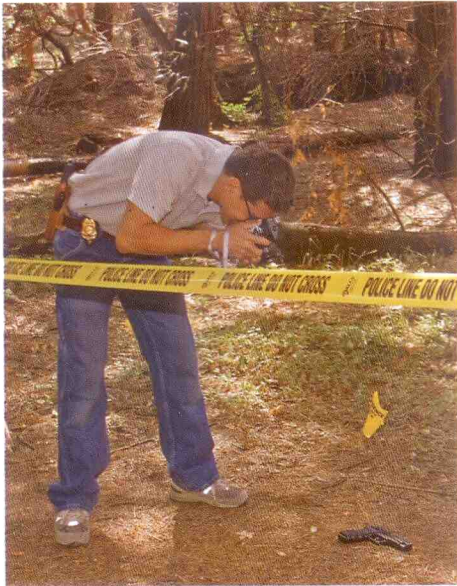
• רישום מסודר של כל מי שנכנס לזירה, לרבות כוחות בטחון, הצלה וכו'.

• רישום מסודר של כל מי שעוזב את המקום- לאיתור עדים או חשודים פוטנציאליים.

• רישום מסודר של כל הממצאים בזירה לרבות תאור של הראיות האפשריות, תאור כללי של הזירה/ חפצים הקשורים לעבירה/ סימני פריצה או אי סדר וכו'.

לאותה זירה, לבצע את הפעולות הנדרשות עד הגעת אנשי המקצוע. יש חשיבות רבה להדריך את צוות העובדים ואחראי המשמרות ולהוציא הנחיות ונהלים בהתאם. ■

***הכותב: רונן ביהם, מנכ"ל חברת "ביהם רונן-חקירות, יעוץ בטחוני ופולגרף בע"מ".**

תחקור קורבן או מתלונן - כאשר התחקור מתבצע בזירה וכשלא מדובר על אדם המצוי בסערת רגשות, קיים סיכוי סביר שיזכור פרטים חשובים שיתכן ואח"כ יפרחו מזכרונו.

באירועים קיצוניים של סערת רגשות או היסטריה- תחקור העד או הקורבן בשלב זה עשוי להיות בעייתי שכן המידע המתקבל עשוי לא להיות מדויק עקב סערת הרגשות ומצבו הנפשי של הנחקר.

סיום הפעולות בזירה

ישנם מספר כללים לסיום הפעולות בזירה:

- הזירה הנוצחה בצילומים או בתרשים מסודר.
- כל הראיות והממצאים מהזירה נתפסו, סומנו ונרשמו בדו"ח מסודר של תפיסה וסימון.
- מז"פ אם הגיע סיום איסוף הראיות והבדיקות המקצועיות של הזירה.
- וידוא היותו של הקורבן זמין בשלב מאוחר יותר להמשך חקירה.
- פתיחת הזירה לציבור תבצע רק כאשר ברור שלא תחבל בהמשך החקירה.
- **לסיכום**, טיפול נכון ומקצועי בזירת העבירה יתרום רבות לפענוח המקרה. מחובתך כמנהל האבטחה, שמן הסתם יהיה הראשון שיגיע

- הכנת תרשים/ שרטוט של הזירה ומיקום הממצאים הרלוונטיים בתרשים.
- הנצחת הזירה בצילומים באופן שיאפשר שחזור המצב הקיים בה והצגתו, במידת הצורך, בהמשך בחקירה ובבית המשפט.

שיקולים לחקירה בזירת העבירה

בהמשך למאמר הקודם שלי שפורסם בגליון מספר 5 של "מצודה" בו הוזכרה בין היתר חשיבות מקום עריכת התשאול, יש לקחת בחשבון כי למקום עריכת התשאול ישנה חשיבות מכרעת אשר להצלחת החקירה. ככלל שאיפת החוקר תהיה לבצע את התשאול "במגרש הביתי שלו", מקום בו ירגיש נוח. במקרים בהם קיימת זירת עבירה לעתים החוקר נדרש לבצע את התשאול בזירה. להלן מספר שיקולים לחקירה בזירה:

חקירה בזירת העבירה - תאפשר תכנון פעולות מיידידות הנחוצות להמשך החקירה.

תחקור עדים או חשודים שאותרו בזירה מיד עם איתורם - קיים צורך מיידי לתחקורם מאחר וישנה חשיבות רבה לגרסה הראשונה של העד או החשוד, שהינה ספונטנית ואוטנטית עקב היותו מופתע ולא מוכן. גרסה שתילקח ממנו מאוחר יותר, עשויה להיות מושפעת מניסיונו להכחיש את המידע או להקטין את מידת מעורבותו באירוע וזאת בהמשך ליעוץ משפטי שקיבל וכו'.

בבדיקות פולגרף כמקצוע, אולם עוסק בנושא באופן מדעי או משפטי.

האיגוד הישראלי לבודקי פולגרף ממוחשב מוכר כ-Division (שלוחה) של איגוד הפולגרף האירופאי Europolgraph וחברי האיגוד הישראלי מקבלים אוטומטית חברות גם באיגוד הפולגרף האירופאי.

האיגוד האירופאי אף קבע כי תנאי לקבלה אליו הינו הכשרה המוכרת ע"י האיגוד האירופאי או ע"י איגוד ישראלי לבודקי פולגרף ממוחשב.

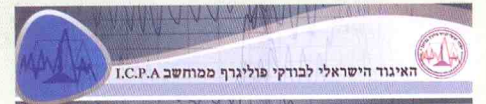
את רשימת בודקי הפולגרף החברים באיגוד ישראלי לבודקי פולגרף ממוחשב ודרכי ההתקשרות עמם ניתן למצוא באתר האיגוד <http://www.icpa-polygraph.co.il>

הכותב הינו רונן ביהם - חבר הנהלת איגוד ישראלי לבודקי פולגרף ממוחשב (א.י.פ.מ - ICPA)

חברי האיגוד נחלקים לארבע רמות: **חבר מלא** - בודק פולגרף פעיל אשר עונה על ארבעת התנאים הבאים:

- א. בוגר בית ספר או מכללה לפולגרף במתכונת הלימודים המקובלת ובתנאי שקיבל תעודת סיום.
- ב. ביצע לפחות 200 בדיקות פולגרף בפועל ועסק במקצוע שנה ברציפות.
- ג. עבר וועדת קבלה אשר אישרה את כישוריו המקצועיים והמוסריים.
- ד. שילם את דמי החבר לאיגוד.

שוחר - מי שהוא בוגר בית ספר או מכללה לפולגרף במתכונת הלימודים המקובלת ובתנאי שקיבל תעודת סיום ושילם את דמי החבר השנתיים לאיגוד. **מועמד** - מי שלומד בבית ספר או מכללה לפולגרף במתכונת הלימודים המקובלת, ועבר וועדת קבלה אשר אישרה את כישוריו המקצועיים והמוסריים. **תומך** - מי שאינו בודק פולגרף ואינו עוסק

האיגוד הישראלי לבודקי פולגרף ממוחשב I.C.P.A. נוסד בשנת 1999 והוא מאגד בתוכו בודקי פולגרף שעוסקים בביצוע בדיקות פולגרף ממוחשבות וקונבנציונליות. האיגוד שם לגד עיניו כמטרה את שימור רמתם המקצועית של בודקי הפולגרף החברים בו אשר המעניקים שירות ללקוחות על בסיס מקצועי, מוסרי ומהימן, תוך שמירה על דיסקרטיות מירבית ועל חוקי המדינה.

האיגוד מקבל לשורותיו בודקי פולגרף מוסמכים ובוגרי הכשרה העומדים בקריטריונים מקצועיים מחמירים וכמו כן העומדים בדרישות ועדת הקבלה של האיגוד. האיגוד מונה כ-30 חברים בישראל וכן כ-20 חברים במדינות זרות.

03-76 10000 ☎

גל-אור חלקי חשמל ותאורה לרכב בע"מ